

Lausunto Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat –työryhmän esityksestä taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi

Yleistä työryhmän esityksistä ja raportista

Kiitämme mahdollisuudesta saada lausua Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat -esityksistä.

Työryhmän esityksissä on hyvin oivallettu taiteilijan toimeentuloon liittyvät kipukohdat ja mahdollisuudet. Tehdyt esitykset edistäisivät monella tavalla taiteilijan mahdollisuuksia toimia työssään. Raportissa on myös otettu huomioon taidekentässä tapahtuvat muutokset. Taiteilijoiden määrä kasvaa jatkuvasti ja taiteilijat sijoittuvat yhä moninaisempiin työtehtäviin. Taiteen hyvinvointivaikutukset on tunnustettu ja taidetta osataan hyödyntää yhteiskunnassa myös monella muulla tavalla. Taiteilijoiden toimenkuva on monipuolistunut ja monet taiteilijat ovat myös kiinnostuneet yhteistyöstä monenlaisissa uusissa konteksteissa.

Kuten raportissa todetaan, tulee taiteilijan toimenkuvan moninaistuminen ottaa huomioon myös rahoitusvastuun laajenemisena.

Vaikka vastakkainasettelua ei haluta, on selvää, että taiteella on myös aina itseisarvonsakin.

Taide yhteiskunnan ytimeen (työryhmän esitykset 1-8)

Esitykset ovat erinomaisia ja lämpimästi kannatettavia.

Esityksessä 7 mainittu prosenttiperiaate on tarkoittanut perinteisesti rakennushankkeiden yhteydessä tehtäviä kuvataidehankintoja, jotka ovat edelleen merkityksellisiä. Pidämme tärkeänä, että myös muita taiteenlajeja liitettäisiin rakennushankkeiden prosenttiperiaatteen sisälle, esimerkiksi äänitaide ja videotaide.

Esityksessä viitataan myös muihin taidemuotoihin esim. hoito- ja asiakastyössä, jolloin vaikkapa esittävät taiteet voivat tulla kysymykseen. On erittäin tärkeää, että nämä taidehankkeet ovat maksullisia palveluja, joista maksetaan asianmukainen palkka, aivan samaan tapaan kuin muillekin hoiva-alan ammattilaisille.

Esityksessä 8 oleva seuranta- ja arviointijärjestelmä on tärkeä, jotta taidepolitiikan kehitystä voidaan seurata ja tunnistaa alalla tapahtuvat muutokset. Hallinto ei saa kuitenkaan muodostua itsetarkoitukseksi, joka ahmaisee valtaosan kulttuurille ja taiteelle osoitetuista varoista.

Taiteen rahoituksen strateginen kehittäminen (työryhmän esitykset 9-14)

Esitykset 9-14 ovat kauttaaltaan kannatettavia. Haluamme kuitenkin muistuttaa yhdenvertaisuuden periaatteista ja siitä, että paras alueellinen asiantuntemus ei välttämättä ole suoraviivaisesti keskitetyssä hallinnossa.

On mitä kannatettavinta, että VOS-laitoksia rohkaistaan/velvoitetaan toimimaan yhteistyössä alueensa muiden toimijoiden kanssa työllistään taiteilijoita ja mahdollistaen vapaiden ryhmien hankkeita.

Kannatamme lämpimästi keinoja tehostaa taidetoimikuntalaitosten hakemusten arviointimenettelyä sekä korvauksen maksamista arvioijille. Pidämme vertaisarviointia hakemusten käsittelyssä jatkossakin ehdottoman tärkeänä.

On varmasti hyvä ajatus, että taiteen rahoittajatahot lisäävät yhteistyötä. Tämä edesauttaa mahdollisten katvealueiden löytämisen ja lisää ymmärrystä taiteen kentässä tapahtuvista muutoksista ja uusista taiteen tekemisen muodoista ja alueista.

Taide on työtä, ja sellaisena sitä on kohdeltava

Kannatamme lämpimästi selvityksen ja kokeilun tekemistä siitä, mitä vaikutuksia olisi taiteilija-apurahojen muuttamisella työsuhteeksi ja siitä maksettavaksi palkaksi. Kannatamme luonnollisesti myös taiteilija-apurahan nostamista vastaamaan taiteilijoiden koulutustasoa ja tasolle, joka mahdollistaa toimeentulon apurahatyöskentelyn ajan.

Tunnistamme näissä esityksissä myös riskin siitä, että jaettavien apurahojen lukumäärä laskee.

Ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden määrän lisääminen on välttämätöntä työryhmän hyvin perustelemista syistä johtuen.

Esityksen 19 osalta on olennaista, että taiteilijalla itsellään säilyy päätösvalta siitä, missä roolissa hän haluaa tehdä taiteellista työtään. Yritystoiminta, vaikka kevytmuotoinenkin, voi olla huono ratkaisu taiteilijan kannalta. Olisi ihanteellista, jos taiteilija itse voisi päättää toimintatapansa. Olisiko sittenkin syytä pohtia freelance-mallin kehittämistä, jossa taiteilijan ei tarvitse sitouttaa toimeksiantajaansa työsuhteeseen eikä toisaalta joutua toimimaan yrittäjämäisesti, joka useimmissa tapauksissa edellyttää taloushallinnon asiantuntijapalvelujen ostamista?